

Ірина Ворчакова,
кандидатка політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СКЛАДОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПОЛІТОЛОГІВ

Останнім часом в українській науковій літературі спостерігається тенденція до посилення уваги ролі ґендерної культури в процесі формування політично активної молоді. Процес цей обумовлений тим, що соціалізація як така, і політична соціалізація зокрема, неможлива без ґендерно орієнтованої складової. Тому очевидною є актуалізація цієї проблеми і розширення дослідницьких горизонтів в даній сфері наукового аналізу.

Актуальність зазначеного предмету наукового дослідження підтверджується ще й тим, що можна назвати значний відсоток науковців, які займаються цією проблематикою. Проблемами ґендерної соціалізації в соціально-педагогічній діяльності, аналізом можливостей включення ґендерного компоненту у фахову підготовку займаються такі вчені як О. Васильченко [1], Г. Петрученя [3], О. Слободянюк [4], С. Харченко [5]. Однак, питання формування ґендерної культури саме у студентів-політологів буде підніматися в цій роботі одним з перших.

Визначаючи рівень політичної культури, ми повинні брати до уваги розуміння молоддю важливості набуття ґендерних знань. Задача педагогічної еліти сформуванню у студентства уявлення про роль ґендерних факторів у розвитку будь-яких політичних процесів. Першою і найскладнішою стратегією на шляху до здійснення цієї мети повинно стати позбавлення студентської спільноти від соціально насаджених ґендерних стереотипів. Кожна молода людина ґендерну соціалізацію проходить протягом всього свого життя. Найчастіше традиційні, ґендерні ролі, які існують у батьківській сім'ї, формують її подальші пріоритети по відношенню до іншої статі та на власну майбутню сім'ю. Ці всі фактори ускладнюють роботу педагога, який ставить собі за мету позбавити студентів/студенток ґендерних стереотипів. Тут все залежить від компетенції викладача: чи знайде він механізми, важелі впливу на свідомість студентів/студенток і чи знайде він аргументи для того, щоб молодь могла позбутися патріархальних упереджень.

Готуючи майбутніх політологів, педагоги повинні взяти на себе особливу відповідальність за формування у таких студентів/студенток ґендерно культури. Тому що, якщо такий контингент реалізує себе саме в даній професійній сфері і надалі стане народним обранцем, то викладачі, в певній мірі, відповідають і за майбутню долю всієї країни. Іншими словами, педагоги повинні ставити перед собою завдання

виховати майбутню політичну еліту на засадах розуміння і сприйняття паритетної ґендерної культури.

Наразі в українських вищих навчальних закладах ініціюються, а в деяких уже читаються курси з ґендерної проблематики. Даний механізм формування у студентства базових ґендерних знань покликаний сприяти формуванню у них належного рівня політичної культури. Для студентів-політологів такі курси особливо важливі. Це навчить їх бути, в першу чергу, ґендерно толерантними в політиці, що дуже важливо для нашого суспільства, де рівень політичної культури занижений. Студентів-політологів необхідно навчити у своєму професійному житті розвивати демократичні цінності та норми. Це можна зробити через набуття певних вмінь розробляти стратегії забезпечення і впровадження рівності статей в політиці, органах державної влади, місцевого самоврядування, політичних партіях, громадських організаціях тощо.

Як зазначено в авторському посібнику «ґендерна політика», спеціально розробленому і орієнтованому для навчання в першу чергу студентів-політологів, логічною вимогою до сучасної системи освіти є відповідність принципу, що акумулює гуманізм і демократизм у подоланні ґендерної нерівності [2, с. 6]. У вищезазначеній роботі доводиться необхідність вивчення дисципліни «ґендерна політика», яка є важливим джерелом формування кваліфікованих спеціалістів у галузі політичних наук, державного управління та міжнародних відносин. Після того, як студентство прослухає такий курс, воно повинно здобути наступні компетенції:

- визначати умови, які забезпечують ефективність ґендерної державної політики;
- вміти здійснювати ґендерний аналіз як інструмент реалізації політики ґендерної рівності;
- обґрунтовувати актуальність політичної освіти, орієнтованої на партнерство жінок і чоловіків у політичному житті;
- визначати роль паритетної демократії у формуванні політичної еліти в сучасному українському суспільстві;
- аналізувати чинне законодавство з точки зору дотримання ґендерної рівноваги, зокрема в соціально-політичній сфері та у владній сфері для вирішення професійних завдань;
- розробляти практичні рекомендації щодо електоральної жіночої кампанії та її впровадження в життя при висуненні й обранні жінок-кандидатів до владних структур різних рівнів [2, с. 8].

Нашому суспільству необхідно зрозуміти, що формування демократичного суспільства неможливе без розвитку та формування збалансованої ґендерної політики. Розвивати даний напрямок повинні майбутні, в першу чергу, кваліфіковані спеціалісти, спеціально підготовлені на засадах паритетних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильченко О. І. Формування ґендерної культури студентів університету як предмет і об'єкт дослідження / О. І. Васильченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2008. – №1. – С. 48–52.
2. Ворчакова І. Є. Ґендерна політика : навч. пос. для студ. вузів III-IV рівнів акредитації / І. Є. Ворчакова. – Миколаїв : Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2014. – 244 с.
3. Петрученя Г. Г. Умови та чинники формування ґендерної культури радянської студентської молоді у 60–80-ті рр. ХХ ст.: історично-педагогічний аспект / Г. Г. Петрученя // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки. – 2012. – №3. – С. 180–185.
4. Слободянюк О. М. Ґендерна теорія як фактор формування ґендерної компетентності в культурологічній освіті студентів / О. М. Слободянюк // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2011. – №4. – С. 196–199.
5. Харченко С. Я. Ґендерна освіта і виховання студентської молоді в процесі соціалізації: теорія та практика : монографія / С. Я. Харченко, С. М. Гришак, Н. С. Шабаяєва. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 258 с.

Тетяна Голованова,

кандидатка педагогічних наук, доцент

кафедри педагогіки та психології

освітньої діяльності

Запорізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ҐЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЕТАПІ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

У даній статті увага приділяється не окремим моментам ґендерного виховання, а тим факторам, які чинять найбільш істотний вплив на проблеми і завдання ґендерного виховання студентської молоді. Зміни, пов'язані з демократичним розвитком українського суспільства формують уявлення, що найбільш важливим питанням освіти є система виховання. Якщо система виховання змінюється, то вона змінюється в тому, що ми називаємо ядром даної системи. В якості такого ядра можуть виступати принципи виховання. Зміна ядра виховання буде впливати на зміст, форми, методи, якості особистості вихователів і вихованців.

Для України актуальними є цілі Сталого Розвитку до 2030 року, мета п'ятої конкретно стосується ґендерної рівності. У чому полягає розвиток суспільства в контексті ґендерної рівності?

Перше, це ґендерна справедливість. Ґендерна справедливість передбачає рівноправність і справедливість у розподілі благ і відповідальності між жінками і чоловіками. Згідно цієї концепції, жінки і чоловіки мають різні потреби і переваги, і ці відмінності повинні бути виявлені і враховані для усунення дисбалансу між статями.

Принцип ґендерної справедливості виходить за межі загальнопоширених уявлень про ґендерну рівність, оскільки він вимагає